

Gyertya édesanyámnak a fővárosba

Betöltötték a gyerekek a Reguly Múzeum és Népművészeti Alkotóház két műhelyét

Horváthné Gazder Márta mesterasszony kis műhelye több helyről kapja a meleget, pedig a helyiségben felrakott kemence alszik. Fülledtség, hőség, láz. Az elsőt a kinti levegő okozza, amit a nyitott ajtón keresztül érezni lehet. A második a szomszéd műhelyből áramlik át, Csóti Gabriella mesterasszony gyertyaöntőjében, nagy edényben már fortyog a viasz. A harmadik – június eleje van – a vakációé, amit egy budapesti osztály hoz magával az alkotóházba.

A gyerekek azonban nem csak a közelgő szabadság lázától égnek, rövid tájékoztatást követően nagy lelkesedéssel kezdenek tenni-venni az asztalok körül. A gyertyakészítés egy kis veszélyt rejt magában, ezért ezt a munkafolyamatot baleset-megelőzési felvilágosítás is megelőzi. A forró folyadéktól – megfogadva a tanácsokat – távol is tartják magukat, a lépet viszont előszeretettel szagolgatják.

– Ismeritek a hármast? – hallom Márta asszony kérdését odaátrol. A gyerekek úgy igenelnek kórusban, mintha mindig is ezt csinálták volna. Pedig csak harmadik osztályosok. A tizenharmadik kerületből érkeztek. Mindezt tőlük tudom meg, azt viszont a tanár újságolja el, hogy 100 éves az iskolájuk. Erre mintha kevésbé lennének büszkéek a tanulók, persze életkorukból kiindulva érthető, hogy ennek még nem tudnak tulajdonítani különösebb jelentőséget. A régi falak közül jövő gyerekek a régi, de a közeljövőben megújuló falak között párokba rendeződnek, s megkapják a készülő karkötő alapanyagát, a műbört, s hozzá a gyöngyöt. Az egyik fogja, a másik fonja. Aztán csere. A gyöngyöt a borszál közepére csúsztatják, előírás szerint.

A másik műhelyben a gyertyaöntők éppen elkészülnek, mire visszaérek. Szép munkát végeztek: az összes gyertya megállt elsőre az asztalon. Jöhet a következő, amibe az iskolások már énekszóval kezdenek bele. Amikor felhangzik az „Ég a gyertya, ég...”, a bőrművesek éppen karkötőpróbát tartanak. Odaát társasjáték. Legalábbis ehhez hasonlítja Gabriella asszony a második gyertyaöntés folyamatát, amelynél be kell tanulni a sorrendet. Kézhez kapják a kanócot, a tégelybe töltött viaszt pedig többen kávéhoz hasonlítják, van, aki kakaónak véli. A folyadék sötétsége az oka, hogy ebből a méhviaszból mártogatással barna színű gyertyák készülnek, amelyek egy kicsit olyanok, mint a borsóhévely.

Márta az utolsó ragasztásokat végzi, a tanár pedig egy ötös fonást is bemutat a gyerekekkel. És még az volt a kérdés, ismerik-e a hármast... Kalapácschangoktól kísérvé felkerül a csuklóra az első kézimunka. Aztán szépen sorban a többi. A gyerekek egymás kezéhez méregetik, összehasonlítják. Három kislány csuklója összeér, s megállapítják, hogy a karkötők teljesen egyformák.

A tanár javasolja mindenkinek, hogy este fürdés előtt vegyék le, mert különben elbarnul és rossz lesz a bőrnek a tapintása. Most először hallom, hogy véleményezik a gyerekek a méhviasz illatát, illetve az általuk elhangzottakból ítélve inkább szagát. Egy kislány szerint keserű az alapanyag, egy kislány viszont más oldalról közelíti meg a dolgot: azt mondja, egész egyszerűen nem szoktak ehhez hozzá a nagyvárosban. Közben vastagodnak a gyertyaszálak, s hamarosan a bőrművesekhez hasonlóan párt alkotnak a gyertyák. Miközben a másik műhelyben felkerülnek az utolsó karkötők is, a gyertyakészítőknél nagy a tanakodás, hol tárolják a hazavihető tárgyakat.

A táskákat nem tartják jó megoldásnak, nyilván, mert azokban összenyomódhatnak. A tanár kitalálja, hogy hazafelé dobozokat kérnek az egyik zirci élelmiszer-áruházból. A bőrművesek előbb végeznek, jól megérdemelt sós kukoricapelyhet eszegetnek az udvaron. Az egyik kislány annyira félti karkötőjét, hogy leveszi azt, nehogy valami kárt okozzon benne a forró viasz.

- Figyelni kell arra, hogy a gyertya ne legyen szögletes, őrizze meg a hengerformát – hallok egy olyan instrukciót az oktatótól, amiről az előbb lemaradtam. A lényeg, hogy az iskolások hallották. A karkötősök gyertyaöntése annyira jól nem sikerül, mint az első csoporté. Mintha a fáradtság jelei tükröződnének rajtuk,

ami valamelyest érthető, hiszen pompás kis ékszereket készítettek. A műhely illata ezt a csoportot inkább az otthonra emlékezteti, a tanárnő meg is kérdezi: emlékeztek, amikor első osztályban ilyen csináltunk karácsonyra?

Míg az éppen karkötő készítésén dolgozó diákok gyertyái a kemencepadkán pihennek, a frissen elkészülő gyertyák közül nem mindegyik áll meg elsőre az asztalon. Van, ami túl vastagra sikerül. Az esztétikai hibákat azonban ki lehet javítani, a mesterasszony már hozza is az ollót és a hideg vizes köcsögöt. Lenyisszantja a felesleges részt. Bálint munkáját nagyon megdicséri. Ezek a gyertyák gyorsabban elkészültek, mint az első csoporté, talán ennek tudható be, hogy szükség volt egy kis szépítkezési beavatkozásra. A munka levezetéseképpen két kislány kézi árnyjátékot játszik a műhely falán. Márta asszony sem tudja megkerülni az esti fürdés kérdését, egy kis csomó kötését javasolja, hogy a karkötőt könnyebben le tudják venni a gyerekek.

A két kézműves csoport a szabad levegőn találkozik. Odabent a gyermeki alkotószellemből származó nyugalmat tapasztaltam, a múzeum felé induló csoporton már az újszerű élmények megélésének is szemtanúja lehetek. Örömmel viselik a karkötőket, s viszik haza a gyertyákat. Talán a legboldogabb az a kislány, aki elhatározza, hogy édesanyjának ajándékozza...

Kelemen Gábor